

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.” rtiellii ramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre șase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

pre an. întregu 40 Lei n. = 16 fl. v.
„ 6 lune . . . 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — . . . 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrale pentru fiecare care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu exemplariu costă 10 cr.

Pentru Tofaleni

Junimea romana d'in Baia-de-Crisiu a datu la 25 l. tr. unu balu in favorulu Tofaleniloru esposesiunati.

Fiindu tempulu de totu nefavoritoriu, si pote si d'in caus'a că spre acestu scopu se facusera dejă colecte prin tote părțile acestui comitatu, rezultatulu întreprinderi Junimei fu forte modestu.

D'in consemnarea ce am onorea a vi o alatură sub se vede, că s'au vendutu 22 de bilete de persona à 1 fl. = 22 fl. si 21 de bil. de fam. à 2 fl. = 42 fl.; apoi au rescumperatu câte unu bil. de pers. DD.: Augyal Lajos cu 5 fl., Iosifu Crisianu cu 2 fl., Georgiu Pariu cu 2 fl., P. Gligoru cu 4 fl., Ioane Motiu cu 2 fl., Teodoru Pop'a cu 3 fl., M. Todt cu 2 fl., Arseniu Adamoviciu cu 2 fl., Constantinu Costinu cu 2 fl., si Simeonu Balintu cu 1 galb., era câte unu bil. de fam. DD.: Georgiu Bardosi cu 5 fl., Demetriu Moldovanu cu 3 fl., si Alesandru Basia cu 1 galb.

Preste totu s'au incassatu asiè dara sum'a de 96 fl. si 2 galb.

De aci substragundu-se spesele cu 72 fl. si 32 cr. a remasu venitul curatu de: 23 fl. 68 cr. si 2 galb.

La acésta suma s'a adausu d'in partea subscribului 2 fl. si 32 cr. si asiè s'a inaintatu dlui Fogarasi, — presiedinte comitetulu infintiata pentru Tofaleni, in Muresiu-Osorheiu, — sum'a de 26 fl. v. a. si 2 galb. in natura. Baia-de-Crisiu in dec. 1869.

In numele Junimei rom. d'in B.-d.-Crisiu,

Augustu Horsia

ca pres. alu comit. arang. de balu.

Valorosulu tribunu de la 1848. Dl. Andreica a adunatu de la mai multi cetatieni d'in Campeni si giuru urmatoriele ajutorie :

DD. Ioanu Patitia protopopu 3 fl., Petru Ioanette jude cerc. 2 fl., Mich. Contesu 1 fl., Andreica 2 fl., Ioanu Corchesiu 20 cr., Iosefa Colcher 50 cr., Ioanu Sicoe 3 fl., Beseric'a gr. c. d'in Sohodolu 2 fl., Sigfrid Coalcher 50 cr., Kopp 1 fl., Nicolau Auranu parocu in Certegea 1 fl., Samoila Morariu 50 cr., Dominicu Fleischer 50 cr., D. Marillay 40 cr., Capesius 30 cr., Gebel 20 cr., Gutra 40 cr., Binder 20 cr., cu tasulu in Beseric'a gr. or. s'au adunatu 6 fl. 82 cr., in beseric'a gr. cat. s'au adunatu 1 fl. 30 cr., David Lóvy 1 fl., I. Hirsch 1 fl., Nicolau B. Munteanu docinte 1 fl., Dionisiu Darabantu not. 2 fl., Iulia Porutiu parocu 1 fl., Georgiu Ioanette 1 fl. unu care-va 50 cr., Nicolau Marcu Drodasiu 50 cr., Szöcs Iosaf 20 cr., Aronu Ionasiu 1 fl., Teocu Todoru 1 fl., Dionisiu Palade 50 cr., Georgiu Corchesiu 40 cr., Dumitru Palade 1 fl., B. Chirtopu 1 fl., Costandinu Palade 50 cr., T. G. Gerasiu comere. 1 fl., Ludovicu Ariesianu 1 fl., Ilie Dascallesc 50 cr., Dumitru Mucea 1 fl., George Dragia jude in Bistr'a 50 cr., Ispasu Todea jude in Albacu 1 fl., Nicodimu Cotisielu jude in Certegea 1 fl., Clemente Aiudanu 30 cr., Teocu Nicolau 60 cr., Bologu Zacheiu 50 cr., si Sabin'a Andreica (a fara de banii peatru epistole platiti la posta) a mai datu 18 cr.; sum'a tota e 47 fl. v. a.

Acésta suma s'a tramisu la comitetulu d'in Tergu-Muresiului, carele spre legitimarea Dlui Andreica, adeveresce primirea baniloru prin scrisorea Dlui presiedinte Fogarasi, data in 29, 17, Noemvre a. c. carea se afla la Redactiunea „Federat.”

Comitetulu d'in Tergu-Muresiului adeveresce primirea sumei de 20 fl. ce i-s'a tramisu de la mai multe generose femei rom. d'in Blasiu, alu caroru nume s'a si publicatu in foia liter. „Familia.”

Asomene adeveresce primirea mai multoru sume de la armatori DD. colectanti :

in 14 Noemvre prin D. Ionu Pamfilu protop. rom. gr. cat. d'in Clusiu 24 fl., — in 14 Noemvre prin D. Schiopu d'in Regimulu-Sas. 17 fl.; — in 15 Noemvre prin D. Vincentiu Babesiu, d'in Bud'a, 401 fl., 45 cr., detto in 18 Noemvre 49 fl. 20 cr.; — in 14 Noem. prin D. Gavr. Manu, Desiu, 20 fl.; — in 31 Octovre, prin D. adv. Nicola, Abrudu, 52 fl., 20 cr.; — in 17 Noem. prin D. Iac. Muresianu, Brasieu,

71 fl. 46 cr.; — in 19 Noem. prin D. Vinc. Babesiu, Bud'a, 67 fl. 36 cr.; — in 19 Noemvre prin D. Lazacu Tia pu, Zorlentiu-Mare, 10 fl.

Tergu-Muresiului, 14 Decemvre, 1869.

Demitru Fogarasi, m. pr. pres. Nicolau Cordea not.

Austri'a si garantiele existintiei sale (Oesterreich und die Bürgschaften seines Bestandes), de Dr. Adolfu Fischof.

II.

D. Fischof au facutu unu mare actu de cetatianu curagiosu; optulu s'eu e unu semnu alu timpului si noi l'acceptamu ca pre unu precursoru alu unei ere noue, că-ci d'insulu vine a frage clopotulu celu de morte vechiei politice si adeptiloru ei cci zelosi.

Diurnarele ostrungure de tote partitele s'au ocupatu tote de oper'a federalista a Dlui Fischof, carea, firesce, nu e dupa placulu loru. Organele ministeriale cis- si translaitane tuna si fulgera in contra federalismului, pre care ele lu represinta ca una utopia d'in cele mai periculoase, de carea trebuie s'eu se feresca, că-ci inaugurarea acestui sistem ar' potè conduce la ruin'a Ostrunguriei. Foiele opusetiunii magiare totu-si mai cumpetate in apretiuirile lor, dechiaru in unanimitate că Cislaitania federalisata ar' face stricare Ungariei pentru cuventulu că si ea ar' caută s'eu intruduca a-eea-si stare de lucruri in tierete regatulu ungurescu, si asta ar' fi periculu celu mai mare pentru natiunea magiaru, va s'eu d'ica pentru suprematia ei. D'in asta cauza ungurii trebuie s'eu se opuna cu tote puterile inaugurării federalismului in cea lalta jmetate a imperatfei.

Unele d'intre diurnarele magiare au facutu ingenios'a observare că s'ar' potè permite Cislaitaniei a se federalisa, dar' numai asiè, ca relatiunile politice intre ea si Translaitania s'eu se reduca apoi la simpla uniune personala, va s'eu d'ica a nu conserva d'in pactulu dualisticu de la 1867 numai comunitatea Monarcului si de aci incolo basta! Cu acésta conditiune Austri'a se pote federalisa, daca i place. Ungaria n'are s'eu d'ica nemica, aceea ce inse Ungaria nu vre, este: a deveni una provincia a Staturiloru-Unite austriace. Precum se vede, Pist'a e batutu la capu, elu scie cum s'eu-si unga curechiulu si-apoi s'eu remana si cu elis'a întreaga!

Candu Monarculu ar' luà resolutiunea de a inaugura federalismulu binevenitu toturoru poporeloru d'in Ostrunguria, ni-ar' placè s'eu vedemu cum s'ar' potè opune magiarii vointiei generale. Opusetiunea magiariloru au fostu tare in contra absolutismului pentru că aveà pentru sine spriginirea morala a toturoru poporeloru d'in Austri'a, asta-di inse ei stau izolati si se sustienn numai cu acelea mediu-loce cu cari se sustieneà puterea absoluta sub Bach, dar' acésta putere asta-di este cu multu mai slabanoga, au imbetranitu.

Noi credemu că coriferii natiunii magiare au si tactulu politicu si prevederea si bunulu sentiu de a se sci dà dupa p'eu indata ce vedu ei că sil'a e mare domna, sunt inse d'in fire cam capetinosi pana candu se afla in sicà, dar' se impaca ei cu impregiurările ca si la 1857, candu erà s'eu se multumesca cu prea pucinu, dar' neci acestu pucinu nu li s'a datu ei li-s'a batutu spat'a voinicesce d'icundu-li-se: „acestu-a este dreptulu!” Ironia a sortii! tu nu cruti pre nimene, neci pre autocrati inganfati, neci pre popore incredite si orbite.

Ne aducemu aminte de o scena d'in camera Ungariei de pre tempulu transactiuniloru dualistice la 1866—7, pare-ni-se chiar cãnd, cu debătarea generala a supr'a famosulu pactu dualisticu, impertertulu deputatu natiunulu Svetozaru Mileticu, reprobandu pactulu intre doue elemente, recumendà cu intetire Magiariloru ca ei s'eu se impace si s'eu se aliedie cu poporele tiereti si apoi s'eu nu porte neci o frica de viitoriu; — dar' daca in contra libertatii acestoru-a se voru alià numai cu elementulu nemtiescu s'eu chiaru numai cu o clicu alu acestui elementu, impartindu se in predom-

nire, li pote predice „finis Hungariae!” Cu tote că eternii papagalli ai camerei unguresci faceau sgomotu, ca totu de-aun'a candu nu li place cuventulu adeverului, si cu tote că dep. M. cetindu de pre hartia, ca celu ce nu scie limb'a, pronuncia cam ruptu, l'au intielesu totu-si corifeii magiariloru; cuvintele audite fecera sensatiune, ba adanca impressiune si intieptulu camerei (Deacu), ca unulu ce l'au intiesu, pote mai bine decâtu toti, se multiumi a observa deputatulu „intielegu eu bine ce voiesce dl. dep. Mileticu, dar' noi (magiarii) stamu asta-di pre bazea constitutiunii unguresci si numai pre acésta potemu pacta deocamdata, ce va fi mane nu scimu, daca se va ivi necesitatea federalismului, vomu vorbi atunci!” dep. Mileticu respunse scurtu „atunci pote s'eu fie tardiu!”

Totu asemenea respunsu dedese la 1849, Cosiutu lui Iancu, intr'un'a d'in scrisorile sale cu ocaziunea corespondintiei ce avuse la olalta dupa catastrofa lui Hatvani. Acésta corespondintia au urmatu la impulsulu lui Cosiutu prin comandantulu de brigada Simonfi, carele venise anume la Crisciuru, in granitia Transilvaniei, nu de parte de Beiusu, unde atunci scriitorulu acestoru-a (Alesandru Romanu) profes. gimnasialu fu chiamatu de Simonfi a face traductiunile corespondintieloru, cari tote au trecut prin manile sale si cari (a fara de un'a „epistola a lui Cosiutu către Hatvani”) tote le are in copia si crede a fi venitu timpulu a le dà publicitatii ca unele documinte de mare insemnătate pentru acea epoca de a pururea memorabila. La acelu punctu strategicu (Crisciuru), comandantulu ostiloru unguresci revol. erà gener. Intiedi, (pare-ni se că mai traiesce si că este numitu comandante ostiloru de houedi in districtulu Clusiuului), era alu ostiloru neregulate, a nume a gardei natiunale D. Cianadi, si alu asiè numiteloru cohorti de jafuitori (szabad v. rabló csapat) era Revitzky. Dl. Gozmanu actualu vice-comite in Biharia, atunci deputatu in Camera, inca se aflà acolo cu missiune speciala de la Cosiutu de a scrie si dsa lui Iancu si de a molcomi poporulu districtulu carele era forte agitat. D. Gozmanu si-a implinita missiunea luata in sila, cu precautiunea ce o pretindea impregiurările si ca romanu ce sentia dorerile seculari a le natiunei sale; se pare că dsa aveà atunci mai multa credintia in vitalitatea si viitorulu natiunei sale, decâtu ce'a ce dovedise la 1865 si mai alesu de atunci in cocc. Pote fi că si etatea innaintata are influintia a supr'a slabirei in credintia.

Cosiutu, carele avuse pre-atiunea de a nu se pune in corespondintia directa cu Iancu, insarcinase pre Cerei, comandante teritorialu in Oradea-Mare (descendinte d'in familia istoriografulu Cerei, a le carui vederi le si moscen'se, credu că mai vietuesce, la 1861, 2 lu vediussem aici in Pest'a si vorbisemu cu dinsulu) de a fi elu mediu-locitorulu intre sine si brigadierulu Simonfi, (carele au incetatu d'in vietia) in respunsulu ce dinsulu (Cosiutu) scrisese lui Cerei pentru ca Simonfi s'eu-lu impartesiésca lui Iancu ca respunsu la scrisorea acestui-a, se gasesce unu pasu analogu (cu respunsulu lui Deacu) unde se d'ice „dar mi-se pare că Capitanulu rescolatiloru are in vedere intunecosele neluciri a le ideei federalismului. Federatiune se pote face intre osehte tiere, Ungaria d. e. pote fi federata cu tier'a Romanesca si Moldov'a, dar' Ungaria cu poporele sale, adeca cu sine insa-si nu se pote federà.” Nu potemu sej ceea ce crede asta-di D. Cosiutu, dar' nu vomu gresf de vomu presupune că in asta cestiune va fi avendu si dsa reserv'a enunciatu de colegulu s'eu d'in 1848, memorata mai susu.

Dupa acésta abatere escata d'in asociatiunea ideelor, si dupa introductiunea la opulu Dlui Fischof, vomu incepe in Nr. viit. a impartesi inse-si cuvintele sale dupa testulu originalu. Recumendamu cetitoriloru nostri ca s'eu urmaresca cu atentiune innaltele idec a le acestui destinsu public'stu si dupa noi mare barbatu de statu.

Voci franceze despre Austria.

Diurnalele franceze nu dau multa importantia discursului de tron al Majestății Sale, ce lu publicaramu in numerulu trecut. Unele nece că lu publica, si facu numai unu micu estrasu d'in cuprinsulu său; altele nu lu tienu demnu de a-lu onora nece chiaru cu una mica notitia; altele lu memoreza numai in revist'a politic'a; nece unulu inse nu si-iè osteneț'a a-lu supune unei esaminări mai detaiate. Cum se pote, ca diurnalistic'a franceza sè puna unu pretiu atâtu de micu pre discursulu de tron austriacu? Nu cum-va s'au recitu relațiunile cele amicabili? Inse acé st'a nu se tiene de sfer'a nostra; dnii Beust si Andrassy voru sci-o mai bine.

„Noi nu reproducem discursulu imperatului, — dîce „Avenir National“, — că-ci ide'a sa este ascansa intr'o multime de cuvinte inutili.“

„Journal de Paris“ dîce: „Este forte greu de a află in acestu discursu urm'a ideei proprie a imperatului, că-ci elu a evitat de a enunț'a teorie si dorințe, cari nu aru fi fostu pote ratificate cu totulu prin ministrii sêi si prin reprezentantiele natiunei.“ Acestu diurnal nu scie inse, că imperatulu Austriei nu face, ci numai citește discursulu de tron, elaboratu de ministrii sêi, si nu scie că in Austria nu trebuie sè se vorbesca de „natiune“ ci de „natiuni.“

„La Presse“ face urmatori'a notitia: „Prete totu nu ni se pare, că autonomistii boemi si poloni aru avè de a sperà multu de la lectur'a acestui discursu.“

Èra „France“, diurnalul guvernamental, scrie: „Una problema grea stă inaintea legislatiunei austriace. De candu s'a inauguratu constitutiunea actuala, elementele divergenti si partitele nu s'au apropiatu si nece că au încercatu a se uni. De siguru, i d'è a d o m i n a n t e e s t e f e d e r a t i u n e a. Este necesariu sè luăm actul despre acésta. In totu casulu vomu avè ocaziunea a petrece cu atentiune desvoltarea lucrurilor si rezultatele. Afara de acésta, mai vine impregiurarea grave, că elementulu democratic si sociale incepe a ocupa unu terenu d'in ce in ce mai mare in vechiulu orasiu absburgicu imperiale.“ Asiè d'ara chiaru si „France“ a ajunsu la opiniunea că f e d e r a t i u n e a este ide'a dominante in Austria.

„Opinion Nationale“ discute asiè discursulu de tron: „In fine regimulu face natiunalităților prin gur'a imperatului numai nisce promisiuni vage si fără importantia. Elu, regimulu, voiesce a manienè neatinsa constitutiunea, pr'n carea nu se pote face dreptate pretensiunilor juste a le Boemiei si a le Galitiei, èra de alta parte nu se areta aplecatu a introduce sufragiulu universale. Federalismulu, u n i c u l u r e m e d i u pentru Austria, este inca departe. Asiè d'ara parti'a centralistica a invinsu si de asta data in consiliulu lui Franciscu Iosifu.“

FOISIORA.

Resbelulu.

(Dupa Alfonsu Karr.)

(B.) Èra-si resbelu!

Sunt doue soiuri de resbelu.

Unulu este sacru: celu pentru independintia, libertate, patria si pentru aperarea focalariului familiaru.

In acestu casu mutorile trametu de buna voia la lupta pre barbatii lor, mamele pre fiii lor, fetiorele pre mirii lor; pregatescu cu fragedele lor mani scamele pentru acoperirea ranelor gloriose ale scumpilor lor eroi; inaltia la ceruri rogatiuni pentru ei; copilasii si inneca lacremele, ca nu cum-va ele sè moie inimelile parintilor lor; èr' femecele betrane tienu la in-de-mana oleiulu ferbinte destinatu capetelor d'usmane.

Intr' unu asemene resbelu, frate bunu, dă, taia fără crutiare. Daca n'ai arme sèu braciulele ti-lipsescu, fă ca-si Cynepire, sor'a lui Eschylu, ingropa-ti dintii in dusman.

Că-ci, repetiescu, acestu resbelu este permis, acésta lupta este sacra, si tote crudimile, tote ranele infipte, totu sangele versatu, fia de ori-cine, ingreuna contulu tiranilor, unu contu ingrozitoriu.

Esiste si unu altu resbelu: celu mai uritu, celu mai duru si celu mai criminalu, cea mai mare d'intro tote nebuniele omenesci.

Caus'a acestui resbelu esto selbatie a vanitate si cru-

Actu de pietate.

Nos natalem diem defunctorum non obliviscimur, et enim quo obierunt diem celebri solemnitate renovamus.

St. Ambrosiu.

Societatea de leatura a tenerimei romane de-la gimnasiulu beusianu, petrunsa de sentimentele gratitudinei cătra fericitul episcopu S a m u i l u V u l c a n u, fundatoriu generosu alu gimnasiului, a decisu a serbà si estu-tempu aniversari'a mortii acelu-a-si in 25. Decembre, c. n. pre langa parastasulu indatinatu si cu o productiune literaria, alu cărei-a programu este urmatoriulu:

- 1). Corulu instrumentalu va intonà o piesa ocazionali.
- 2). Cuventu de deschidere.
- 3). Corulu vocalu va intonà poesi'a: „Sum liberu“.
- 4). Biograf'a repauzatului episcopu Samuilu Vulcau propusa de Mihaiu Veliciu studinte de clasa VIII.
- 5). Corulu vocalu va cantà unu viersu ocazionali compusu de Moise Toma.
- 6). Se va dechiamà poesi'a: „Pe Ruinele Ulpiei Traiane“ de I. Lapedatu prin Vasiliu Popu studinte de clasa VIII.
- 7). Corulu instrumentalu va intonà unu mersu acomodatu.
- 8). Disertatiune despre limba de Moise Toma studinte de clasa a VIII.
- 9). Corulu vocalu va cantà o piesa ocazionali. „In suvenirea Atletilor“ compusa de M. Toma.
- 10). Poesi'a: „Èra o nôpte mare“ propusa de autorulu Atanase Tuducescu studinte de clasa VIII.
- 11). Corulu instrumentalu va intonà o piesa natiunala.
- 12). Cuventu de inchidere rostitu de D. Conducatorulu.
- 13). Mersu funebralu intonatu de corulu instrumentalu.

Productiunea literaria se va tiene in sal'a gimnasiului, dupa sant'a liturgia de parastasu, la 11 ore deminutia. La acésta serbare de pietate cătra binefacatoriulu Romaniei sunt invitati toti romanii binesentitori.

Datu in Beusiu, d'in siedint'a societății de lectur'a

ținuta in 12. Decembre, 1869.

Moise T o m a m. p.
notariu alu coresp.

Teodoru R o s i u m. p.
prof. gimn. conduc. societății.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedint'a de la 17. decembrie.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales. Bujano vics. D'in partea guvernului ministrulu Lónyay.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presiedintele pune pre mes'a camerei mai multe petitiuni, intre cari si petitiunea camerei reprezentantiloru relativa la inmultirea baniloru reprezentantiloru pentru cartiru. Se tramitu la comisiunile respective.

Dupa presintarea interelatiunilor, adresate dlui ministru de comunicatiune, se trece la ordenea dîlei: pertratrarea raportului comis. economice in privint'a bugetulu camerei pentru lun'a lui decembrie. Erogatiunile se statorescu la 78,802 fl. 8 cr. Camer'a primesce raportulu si bugetulu.

Raportorulu comis. centrali, Ales. B u d a y, cetesce proiectulu de lege relativu la sustinerea provisoria a tribunalorulu financiari. — Camer'a lu accepteza in generalu si specialu.

dîme a unoru-a, si o numescu d'in obicei „amorulu gloriei.“

Nebunii furibundi, cari facu acestu macelu, se adorna pre sine cu nobilulu titlu de „eroi“ si „cuceritori“, si prostii de nebuni, cari concedu resbelulu, se chiama intre sine „companioni eroi“, si aieve-a nu sunt de cătu instrumenti simple in manile calăilor.

Acésta intreprindere furibunda se ilustra apoi cu epitete idilice, precum: „culesulu lauriloru“, „recolt'a de finicu“ s. a.

Si, in realitate, acei nebuni nefericiti mergu a culege bratie si pitioare, facundu apoi gramedi de trupuri ciungarite si udandu cu sange si creeri omenesci recoltele nimicite.

Èca aci doi eroi, doi cuceritori.

Ambi si-punu in linia soldatii: fetiori, frati, miri, tati, juni, — i punu in ordine ca pre nisce bile, si joculu se incepe: tunurile impartu bombele lor, bilele se restorna, si dupa cè aceste bile nu se mai potu radecă, punu in loculu lor alte bile, pre alti nebuni, cari asemene-a se imborda.

Daca unulu d'in eroii nostri s'a saturatu de prive-lisce, joculu se inchia; — se numera mortii.

— Eu am n u m a i 3000 de morti, dar' D-tale ti-am facutu 3200.

Da, lauda Dnului! victori'a este a nostra, sè ne bucurăm! vomu intră cu triumfu in cetate; omenii ne ascépta cu arcuiri triumfale; verginele in haine albe voru prescrà flori pre calea nostra.

La ordenea dîlei e proiectulu de lege in privint'a prolongirei legii pentru timbru, tacse si competintie.

Col. T i s z a primesce proiectulu cestiunatu de basa a desbaterii speciali, inse crede a fi mai cu scopu, ca camer'a sè dechiaro facia de acestu-a si alte asemenea proiecte, că voiesce reformarea radicala a sistemulu financiaru si contributiunariu. Deci pune pre biroulu camerei unu proiectu de concludu conformu carui a camer'a insarcineza pre ministrulu de finantie, ca in a. 1870 sè presinte unu proiectu de lege relativu la regularea radicala a legii pentru timbru, tacse si competintie, estu modu, ca camer'a sè pota statori partea respectiva a bugetulu de pre a. 1871 pre bas'a acestui proiectu de lege.

Minist. L ó n y a y dîce, că-n'are nemic'a de a observà in privint'a pârții esentiale a proiectulu de concludu, ci numai in privint'a formularei lui. Nu e neci de cătu de lipsa, ca proiectulu d'in cestiune sè se radice la valore de lege inca inainte de pertratrarea bugetulu pentru an. 1870, altcum promite a presentà camerei in an. 1870 pretinsulu proiectu de lege.

Camer'a primesce proiectulu de concludu cu modificatiunile facute de ministrulu de finantie; de asemene si proiectulu de lege relativu la prolongirea legii pentru timbru, tacse si competintie, in generalu si specialu.

Urméza la ordenea dîlei proiectulu de lege in privint'a regulării timbrului si competintioru pentru societatile de actiuni si alte institute, primindu-se fără nece una modificatiune de basa a desbaterii speciali. — Se primesce parte neschimbatu, parte cu ore-si-cari modificatiuni neesentiale.

Comisiunea fin. raporteza in privint'a proiectulu de lege relativu la statorirea listei civili a Majestății Sale pre 10 ani. — Se va tipari.

Siedint'a se inchiaia la 2. ore d. m.

Siedint'a de la 18. decembrie.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu. Coll. Széll. D'in partea guvernului ministrii: Festetics, Lónyay, Górovy, Mikó si Bedekovics.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei precedente, presiedintele presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu la comisiunea petitiunaria.

Eug. S z e n t p á l i adreseza ministrulu de comunicatiune urmatori'a interelatiune:

De ora-ce in ministerulu de comunicatiune, si anume in despartimentulu pentru edificie, sunt inca multe elemente straine, cari ocupa posturile cele mai inalte, precum strainii: Thommen, Prandl, Stempf si altii, si fiindu că barbatii acesti-a exercita una influentia nemarginita la implerea oficiiloru subalterne, numindu mare parte numai straini, intrebu: 1) Pentru ce se trecu cu vedere unguirii cu ocaziunea implerii posturilor? 2) Are intentiune ministrulu, ca la numirile mai de aproape sè considere mai multu poterile interne?

Dr. Iosifu H o d o s i u interpeleza pre ministrulu de comunicatiune in privint'a esecutarei legii relative la catagrafia. (Interpel. se va publicà in Nr. ven.)

Em. I v á n k a interpeleza pre ministrulu de jus-

Daca cei 3000 morti, 6000 raniti si vre-o 20,000 tati, mame, mirese, sorori si frati?!

Si cei 100,000 tiorani, ai caroru agri sunt devastati ale caroru casule se prefacura in cenusia, si n'au ce sè dèe de mancare menuntiloru lor copilasi, — ce sè face ei?!

Sè taca. — De almintre-a sgomotulu serbatoarei de invingere suprimo strigatulu si gemetele orfaniloru.

E di mare acésta, e una di frumoasa; — pre erou lu adora ca pre unu Ddieu.

Dar, domni eroi si cuceritori! permiteti-mi sè vi anunciu in numele ratiunei, in numele demnității si alu libertății poporeloru, că tempulu luptelor escate d'in capritiulu tiraniloru a espiratu.

Industri'a acestoru cuceritori si maestri'a acelor eroi nu mai are locu de cătu in categori'a intreprinderiloru desastrose si contrarie intereselorumanității.

Poporele nu voru concede, ca acei mari biliardisti, cari in locu de bile intrebuintieza omeni, sè-si continue sangeros'a lor opera.

Regii si imperatii, cari nu voru renunçia la aceste capricie ale lor, voru fi invitati, ca sè-si omplane ei intre sine trebele lor; incaiere se, bata-se ei intre ei, daca li place. — Poporulu are a formà de asta di inainte galeri'a, si nu se va mai invoi a se aruncà in jocu pentru unulu sèu altulu, că ci „grecii nu mai voiescu sè esconteze nebuniele regiloru lor.“

Quidquid delirant reges, plectuntur achivi.

titia si pre celu pentru aperierea tiercii; pre celu d'antâtu lu-
intreba, candu are de cugetu a presintâ camerei proiectele
de legi despre delictete si crimele militare, tribunalele
militarie si despre cõmpetintia loro, urgitate de interpe-
latoarele inca in lun'a lui decembrie, anulu espiratu? Era
pre celu d'in urma in privintia estinderii dispușetiunilor
legii de aperierea tiercii si a supr'a confinciloru militare.

Interpelatiunile se voru comunicâ ministriloru res-
pectivi.

Col. T i s z a : Conformu unei dispușetuni
a camerei, asta-di se incepe pertratara bugetului. E super-
fluu a demonstrâ câ bugetulu, d'in cauza scurtîmei tempu-
lui, nu se mai pote pertratâ fundamentalu si conscientiosu.
Oratorele doreșce, ca in venitoriu bugetulu sê nu se mai
presinte legelativei la unu tempu, candu nu mai e posi-
bile una pertratara fundamentale, si candu partea cea mai
mare a reprezentantiloru e in neplacut'a pușetune, de a
nu potê partecipa la pertratara. Deci presinta nnu pro-
jeptu de lege, care dispune, ca guvernulu sê presinte ca-
merei bugetulu completu cu tôte actele totu de un'a in
cuartalulu d'antâtu alu anului premergutoriu, si candu
camer'a ar fi amênata pre tempulu acestu-a, celu multu
pana in 15. septembrie. Oratorele roga camer'a a dà la
tipariu proiectulu d'in cestune, a-lu tramite la sectiuni si
pune la ordenea dîlei. (Aprobare.)

Ales. S z á l a y si Vincentiu L a t i n o v i c s
presinta unu proiectu de conclusu in privintia amênarei
camerei pre tempulu dela 23. dec. pana la 10. ianuarie
1870, si unu proiectu de lege statatoriu d'in 2. §§;
d'între cari primulu concede ministrului de finanie ca,
d'in cauza câ bugetulu pentru an. 1870 inca nu e stato-
ritu, sê contraga contributiunea de la 1. ianuarie pana la
31. martie pre bas'a art. de lege 18 si 19 d'in an. 1867,
era crogatiunile sê le acopere pre bas'a proiectului de le-
ge relativu la bugetulu pentru a. 18 0; alu doile con-
cede ministrului de finanie esecutarea legii acestei a.

Se decide tiparirea acestorâ proiecte de conclusu si
de lege, si punerea loro la ordenea dîlei.

Se cetescu a trei a ora si primescu definitivu pro-
jeptele de legi, pertrate in siedintia d'in urma. Se ordi-
neza tramitarea loro la camer'a magnatiloru.

Referintele comisiunii de imunitate, Paulu H o Ń m a n,
raportêza in privintia petitiunii procurorului de
statu, care cere permisiunea camerei, de a potê intentâ
contra deputatulu Alesandru R o m a n a unu nou pro-
cesu de pressa, pentru unu articlu, aparatu in „Federati-
unea“ de la 18. iuniu a c.

Comisiunea propune respinge-
rea petitiunii, fiindu câ autorulu
articlului incriminatu nu e Ales-
andru Romanu, ci Ales. D o m o k o s.
— Raportulu se va tipari.

Referintele comisiunii financiare, Iuliu K a u c z,
raportêza in privintia proiectului de lege relativu la pen-
sionârile organeloru fostulu guvernulu centralu. — Se va
tipari.

La ordenea dîlei e desbaterea generale a supr'a bu-
getului. — Alb. S z e n t i v á n y i propune amênarea
desbaterei pre siedintia de luni.

Presedintele observa, câ desbaterea generale sê se
amêue, pana candu camer'a va fi desisu in privintia pro-
punerei de amênare, facuta de Ales. S z á l a y. — Se
primesce.

Siedintia se inchiaia la 12¹/₂ ore. m.

Siedintia de la 19. decembrie.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei
d'in urma,

Stef. É d e r interpeleza pre ministrulu de comuni-
caciune in privintia regularei fluviului Tis'a.

C. E d. T e l e k i pune pre biroulu camerei pro-
cesulu verbalu alu camerei magnatiloru, conformu carui-a
magnatii au primitu fâra mōdificatiune proiectele de legi
relative la prolongirea legii contributiunarie si la diferite
afaceri financiare. — Se voru ascerne Majestâtii Sale
spre sanctionare.

La ordenea dîlei e proiectulu de lege alu lui Ales.
S z á l a y, presintatu in siedintia de ieri. — Se sub-
mite la sectiuni.

Se cetescu proiectulu de conclusu totu alu lui Ales.
S z á l a y, relativu la amênarea camerei. — Ministrulu
de finanie, L o n y a y, doreșce ca proiectulu de con-
clusu d'in cestune sê se puna la ordenea dîlei, numai dupa

ce camer'a va fi decisu in privintia proiectului de indem-
nitate. — Se primesce.

Siedintia se inchiaia la 12¹/₂ ore m.

Siedintia de la 20. decembrie.

Presedinte Paulu Somsich, Notariu: Col. Széll.
D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: M.
Lónyay, e. Em. Mikó, St. Gorove, b. Ios. Eötvös, Balth.
Horváth, si e. Iul. Andrassy.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei
de ieri, si dupa presintarea petitiuniloru, cari se tramitu
la comisiunea petitiunaria,

C. Stef. R é d e y, alesu deputatu in scaunulu
Muresiului, si-presinta literele credentiale. — Se tran-
spunu la comisiunea verificatoria.

Ales. T ö r ö k presinta unu proiectu de lege rela-
tivu la infiintarea unui politecnicu. — Se va tipari si
pune la ordenea dîlei.

Em. I v á n k a interpeleza pre ministrulu de finan-
cie si pre alu comunicatiunei in privintia câlii ferate
Nyiregyháza-Ungváru. — Se va comunicâ ministriloru
respectivi.

Ignatiu D i e t r i c h presinta camerei doue pro-
jepte de legi relative la organizarea relatiuniloru urbari-
ali ale paduriloru si la desarcinarea pamentului. — Se
voru tipari.

Iul. K a u c z raportêza d'in partea comis. fin.,
câ si-a terminatu consultârile a supr'a bugetului. Con-
formu raportului comisiunii, recerintiele ordinare facu
153,815,531 fl., acoperirile ordinare 147,335,264
fl., deficitu 6,480,267 fl.; recerintiele estr'a ordinare
36,722,077 fl., acoperirile estr'a-ordinare 35,541,505
fl., deficitu 1,180,572 fl.; sum'a totale a recerintieloru
190,536,158 fl., a acopeririloru 182,876,769 fl., deficitu
7,660,839 fl. — Se va tipari.

La ordenea dîlei e raportulu comis. centrali in pri-
vintia proiectului de lege alu lui Al. S z á l a y.

Presedintele dîce câ, conformu regulamentului ca-
merei, astu-feliu de raporturi trebușcu tiparite si dupa
trei dîle puse la ordenea dîlei, luandu-se afara casurile
estr'a ordinare. Unu astu-feliu de casu estr'a-ordinariu e
si cestu d'in presinte; deci oratorele s'a ingritu, ca ra-
portulu sê fia degiã tiparitu, si intreba, daca camer'a voi-
șce ca raportulu sê se pertrateze acum'a sêu numai dupa
trei dîle? Strigâri șgomotose: acuma

Col. T i s z a doreșce ca sê se suscepa in siedin-
tia de mane (21. dec) pertratara raportului. — Eduardu
Z s e d é n v i numai de câtu. — Er. S i m o n y i
propune, a se tiend adi la 5 ore d. m. una siedintia, in
care sê se suscepa pertratara. S z e n t i v á n y i si
minist. L ó n y a y partinescu propunerea lui Er. S i m o n y i.
— Camer'a decide, ca la 5 ore d. m. sê se
tiena siedintia.

Siedintia se inchiaia la 11¹/₂ ore a. m.

Biaslu, 10¹/₁₂ dec. 1869.

Stim. Domnule Redactoru!

Două caletori, unu studinte maghiaru, insocitu de
unu june turcu cu numele Molla Halli, in drumulu
loru câtra Constantinopole, preveduti cu bani d'in partea
ministeriului maghiaru — dupa cumu afirmau d'insii —
trecuru cu câte-va septemani in ainte de acest'a prin opi-
dulu nostru, intre altele visitara si seminarulu archi-
diecesanu, unde ambii, dâra cu distingere junele maghiaru
fû primitu cu una ospitalitate romana d'in partea alumna-
tului in genere, si in specie de câtra fostii sõi conscolari.

Pucinu dupa departarea loro Nrulu 138 d'in diu-
ariulu „Magyar Polgár“ ne intempînã cu itinerariulu tur-
cului, in care, in observatiunile cu privire la institutulu
nostru clericale, se demite de nescari caracterisâri pre câtu
de cutediatorie, pre atâtu de ratecite, pre cari a le trece
cu vederea fâra de a ne face una reflexiune modesta
nu ne permite onorea institutului, cu atâtu mai vertosu
cu câtu scimu cu probabilitate câ acele observatiuni nu
au esitu d'in pen'a turcului subserisu, ci d'in a junelui
maghiaru, care insu-si ne convinsu despre acest'a. Prin
urmare nu vomu comite nece nedreptate, nece necuvenin-
tia, dâca in reflexiunile nostre vomu avê de a face cu
Iosifu H a r r a c h si nu cu ignorantulu Molla Halli.

E dreptu, Dle Harrach, câ castele separate de so-
cietate nu potu inaintâ egal cu spirutulu tempului, câ
legile facute cu secli inainte de acest'a depindu ca si
sabi'a lui Damocle a supr'a capeteloru cerbicoșe ce voies-
cu ale mai sustienê prin nescari principie ruginite; e
lucru pre naturale, câ astfelu de legi d'in teneri voru
formâ fanatici corespundietori evului mediu, inșe nece
una data individi pentru epoc'a presenta si cari ca atari
nu potu fi decâtu numai spre daun'a societâtii. Recunos-

cemu si ace'a, câ — dâpa cumu te esprimi — caus'a
acestoru efecte ale rigorei seminariali nu suntu numai le-
gile invecitate, fâra insi-si conducatorii, superiori, cari,
neavendu principie sanetose de vietia, d'in teneri pre cari
misantropia, desgustarea de vietia si desperarea i au si-
litu a intrâ in astu-feliu de institute — voiescu a cresce
individi dupa tipulu si asemenarea loro. — Dâra toema
recunoscerea acestorâ impregiurâri e ace'a, ce deosebesc
institutulu nostru de alte institute de acest'a specie. Ob-
servatiunile Dnei tale, Dle Harrach, se potu aplicã tote
d'in firu in peru la seminariile romano-catolice, inșe nece
de cum la seminarulu nostru archi-diecesanu. Fia mi ier-
tatu a combinâ principiele si devis'a rigorei ce demnescu
in seminarulu nostru cu cele-a d'in seminariile r. c.

„Fiti perfecti precum si parintele
vostru este perfectu, perfecti in cul-
tura morale ce vi o impune demnitatea
umana si cariera ce atisusceputu, per-
fecti in cultura intielesuale ce o pre-
tinde conduita de a fi luptatorii prin-
cipali in contra superstitiunei si a
prejudetiiloru in acaroru cetia ob-
scura orbeca partea cea mai mare a po-
porului.“ — Eca principulu pre carele se radiema
rigorea disciplinei nostre, despre acaru efectu te poteai
convinge, Dle H., dâca studiâi mai cu de amenuntulu in-
stitutulu nostru.

„Nimicu nu aveti de a face cu lumea
esterna, ci verogatulu Ddieu in con-
tinuu, ca sê ve apere de influintia spi-
retului seculare.“

Aceste-a suntu cuvintele unui rectoriu seminariile
rom. catolicu d'in Ungaria, cu cari respunde unu amicu
alu subserisului la intrebaru câ concessa li e cetirea diar-
naleloru. „Nimicu nu aveti de a face cu lu-
mea esterna.“ Va sê dîca cu intrarea preste pra-
gulu seminarului unu june înceta de a mai fi fintia so-
ciala, si-perde dreptulu de a mai partecipa in scol'a vietii
in carea singura se potu formâ caracterele solide si eso-
perâ perfectiunile multilaterali; a imbracatu reverenda,
sub carea trebue sê vestedișca florile cele mai pretiuite
cu cari man'a divina a infrunșetiatu anim'a omenșca,
ca in loculu acoloru-a, la influintia rigorei absolutistice,
cu atâtu mai curendu sê pota resari maracincle spiretuali,
ale caroru frupte nu potu fi altele, decâtu unilateralita-
tea, faciaria, immoralitatea si scandalulu; a intratu vre-
unu june între murele seminariali; deci talentulu lui tre-
bue immortantatu, arpile spiretului taiate, ca nu cum-
va, inaltiandu se mai pre susu decâtu bolt'a cellei, sê ajun-
ga la acea culme a desvoltarei, de unde ar' potê privi
progresulu contemporaniloru sêi in tota inșemnetatea sa
si in urm'a acestei-a, recunoscundu-si unilateralitatea, sen-
tiendu-si facultâtile inadusite, in dorerea sufletului sêu
sê rumpa baricadele puse de brutalulu despotismu.

Concedemu, Dle Harrach, câ in astu-feliu de institute
d'între junii maghiari — pentru cari de la infiintarea
Dualismului suntu deschise tote oficiile, fire-aru acei-a ori
câtu de ignoranti — numai desperatii, cei astrinsi de in-
pregiurâri, ne apti de alte oficie, misantropii sêu acei-a,
cari cu una anima infranta sub fatalitâtile vietii, fugundu
de multimea, ce la suspinurile si vaetele loro li-a respun-
su cu unu hohotu silbaticu, si-cauta balsamulu alinatoriu
in lamentarea contiua a unei vietie singuraticice, numai
acesti-a, dîcu, se rezolva a intrâ. Altele suntu impregiurâ-
rile nostre.

(Va urmâ.)

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

Siedintia de la 1. decembrie.

In urm'a formalitâtiloru necesarie pentru deschiderea
siedintiei, D. Ministru de interne citesce mesagiulu prin care
se tramite camerei proiectulu de lege de ratificarea con-
ventiunii consularie între Romani'a si Russi'a.

Adunarea-lu primesce cu aplause.

D. ministru de interne citesce preambululu acelei
conventiuni in aplausele adunârii.

Adunarea incuviintieza urgenti'a.

D. Simeonu Mihalescu, luandu cuventulu arêta, câ
cu toti deputatii, cari lipsescu mai multe siedintie, fâra
unu motivu ore-care, regulamentul este explicitu.

Suntu mai multi deputati in acest'a categoria; unu
articlu d'in regulamentu dîce câ cei ce au lipsitu 6 sie-
dintie, fâra motivu, suntu considerati ca demisionati, decla-
randu-li-se colegiulu vacantu, sê se aplice dar' regula-
mentulu ca sê șcie si guvernulu si camer'a de mai are
sêu nu ca deputati pre acei domni.

D. presedinte esplica, câ biroulu a cititu o lista de
acei deputati si camer'a a decisu sê se mai ascepte 10
dîle. Acest'a dispușetune li s'a si facutu cunoscutu prin
telegrame si se acêpta respunsu.

D. I. Marghilomanu demisiunea d'in comisiunea de
petitiuni, fiindu si in alte comisiuni.

Adunarea incuviintieza.

D. C. Esarcu cere a-si desvoltâ interpelatiunea
d-sale, despre facultatea de medicina. Dupa o scurta dis

